

Promo-LEX: Formațiunile politice înregistrează un progres la capitolul prezentării către CEC a rapoartelor financiare, însă continuă să ascundă cheltuielile reale

Asociația Promo-LEX a analizat rapoartele financiare ale partidelor politice pentru primul

semestrul al anului 2017 depuse la Comisia Electorală Centrală și a efectuat monitorizarea civică a finanțării partidelor politice pentru această perioadă de raportare. În cadrul mesei rotunde cu tema "Finanțele partidelor politice în prima jumătate a anului 2017. Progres, regres sau stagnare?", organizată joi, 28 septembrie 2017, experții Promo-LEX au prezentat concluziile din [Raportul „Monitorizarea finanțării partidelor politice în prima jumătate a anului 2017”](#).

Deși experții constată că, în perioada de referință, cadrul legal privind finanțarea partidelor politice nu a suferit

modificări în vederea îmbunătățirii acestuia, totuși anumite aspecte pozitive pot fi semnalate: micșora plafoanele donațiilor din partea persoanelor fizice și juridice în campaniile electorale, munca de voluntariat urmează să se regăsească în raportul financiar în perioada electorală, iar partidele vor putea transfera pe contul concurentului electoral mijloace financiare odată cu reflectarea donatorilor primari în raportul financiar.

Totodată, au fost ignorate îngrijorările specificate în avizul Comisiei de la Veneția, a observatorilor naționali și internaționali cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. În acest context, Promo-LEX constată că, Parlamentul Republicii Moldova nu a soluționat carențele legislative invocate în adresele Curții Constituționale în termenul stabilit de lege până la 13 martie 2017, dar nici până la data de 30 iunie 2017.

Raportarea financiară a partidelor politice la CEC în prima jumătate a anului 2017

Asociația Promo-LEX constată un progres la capitolul prezentării de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea lor financiară. Astfel, pentru semestrul I al anului 2017, 35 de formațiuni politice din 45 au prezentat Comisiei Electorale Centrale (CEC) rapoartele financiare, aceasta reprezentând 78% din numărul de formațiuni politice înregistrate la Ministerul Justiției.

Cu toate acestea, 10 formațiuni politice (PSM, PPUM, PNOI, PE, PPDM, PPM, PSM, PPPR, PSP, PRM) nu au prezentat rapoarte semestriale, iar raportul unui partid (PPP) a fost plasat pe pagina web a CEC fără ștampila cu numărul atribuit și data de intrare, astfel încât nu a putut fi depistată data depunerii la CEC. Potrivit paginii oficiale a CEC, 3 partide politice (PCRM, PLR, PFSM) nu au prezentat toate documentele financiare obligatorii.

Sursele de finanțare a partidelor politice în prima jumătate a anului 2017

Donațiile sunt principala sursă de finanțare a partidelor politice pentru semestrul I al anului 2017, acestea însumând **30 864 016** de lei. Următoarele surse de finanțare sunt **veniturile obținute din administrarea proprietății**, în sumă de 26 009 229 lei, urmate de **subvențiile de la bugetul de stat** în cuantum de 19 966 551 lei și **cotizațiile de membru** în sumă de 4 125 299 lei.

Asociația Promo-LEX accentuează faptul că **PCRM, PAS și PDM sunt cele 3 formațiuni politice care au avut venituri obținute din activități economice**, însă venitul cel mai mare – de 26 000 000 lei l-a înregistrat PCRM din vânzarea activelor.

Veniturile și cheltuielile partidelor politice pentru semestrul I a anului 2017

Conform rapoartelor prezentate la CEC, din 35 de formațiuni politice, **23 au indicat venituri în sumă de 81 317 206 lei**. Totodată, acestea **au cheltuit în prima jumătate a anului 2017 – 48 682 937 de lei**.

Experta Cornelia Călin a declarat că: "Cele mai mari venituri în semestru I din 2017 le-a avut PDM – 35 156 846 de lei, ceea ce constituie 76% din veniturile sale acumulate pentru întregul an 2016. Alte partide au acumulat în perioada de raportare următoarele venituri: PPDA – 298 952 de lei, PAS – 201 694 lei, PAD – 365 005 lei, MPA – 218 875 lei, PSRM – 4 337 012 lei, PVE – 19 393 lei, PDA- 41 789 lei, PPPN – 2 323 158 lei, PPRM – 140 133 lei, PPEM – 62 750 lei, PCRM – 2 933 5856 lei, PLDM – 4 573 217 lei, PLR – 521 671 lei, PNL – 102 659 lei, PPȘ – 694 897 lei, PL – 2 263 548 lei, PSD – 194 201 lei, PReg – 194 825 lei, PPCNM – 17 269 lei, PPUCM – 39 992 lei, PPCD – 80 463 lei, PUN – 133 000 lei."

Tradițional, **cheltuielile pentru presă și materiale promoționale au înregistrat cea mai mare pondere – 36 041 664**

lei (74%) din totalul cheltuielilor; categoria de cheltuieli pentru sedii și întreținerea acestora – 4 345 568 lei (9%); cheltuielile de personal – 3 504 581 lei (7%); urmate de cheltuielile pentru întruniri și manifestații publice – 2 217 465 lei (5%). Câte 1% au constituit cheltuieli pentru deplasări interne și externe, cheltuieli pentru telecomunicații, plata cotizației de membru în organizațiile internaționale, cheltuieli pentru comision bancar/birotică și alte cheltuieli.

Monitorizarea civică a finanțării partidelor politice și estimarea cheltuielilor neraportate

Potrivit monitorizării efectuate de Promo-LEX în semestrul I al anului 2017, **12 partide politice nu și-au raportat integral cheltuielile în cuantum total estimat la 21 120 510 lei** (PDM – 18 817 703 lei, PN – 521 718 lei, PSRM – 496 390 lei, PL – 623 184 lei, PCRM – 282 363 lei, PPEM – 222 670 lei, PPDA – 59 892 lei, PAS – 48 213 lei, PPȘ – 23 517 lei, PLDM – 13 628 lei, PVE – 9 000 lei, PNL – 2 232 lei).

Grație monitorizării efectuate atât la nivelul oficiilor centrale cât și a oficiilor teritoriale ale partidelor politice, Promo-LEX a stabilit că, **15 partide au avut în gestiune 201 sedii, 226 persoane angajate și 2 unități de transport privat.** Astfel, experții au constatat că, următoarele partide nu și-au raportat toate sediile în locațiune: PDM – 24 de sedii, PPDA – 8 sedii, PCRM – 2 sedii, PN – 1 sediu, PPEM – 3 sedii. De asemenea, cele 15 partide politice monitorizate la nivel teritorial/raional și central au avut voluntari care, aparent, au muncit *pro bono* pentru partide. **Experții estimează că formațiunile politice respective nu au raportat cel puțin 123 de persoane angajate.**

Raportul Promo-LEX mai arată că, **15 partide politice au desfășurat 1 441 de activități promoționale și evenimente.** Potrivit estimărilor efectuate de către monitorii Promo-LEX, pentru cele 1 441 de evenimente au fost parcurși cel puțin 167

056 km în interiorul țării și au fost efectuate cel puțin 21 deplasări peste hotarele țării, în interes de partid. Cel puțin 6 partide politice (PSRM, PN, PPEM, PL, PPDA, PPS) nu au raportat cheltuieli în cuantum de 224 372 lei pentru deplasări în țară, iar pentru deplasări în afara țării, 5 formațiuni (PDM, PSRM, PCRM, PAS, PPDA) au evitat să raporteze un cuantum de cel puțin 18 435 051 lei.

Potrivit constatărilor Promo-LEX, **5 formațiuni politice au utilizat resurse administrative** pe parcursul semestrului I al anului 2017 (**PSRM – 3 cazuri, PDM – 13 cazuri, PN – 1 caz, PL- 4 cazuri, PCRM – 3 cazuri**). Natura abuzurilor a constat în utilizarea automobilului de serviciu, utilizarea spațiilor publice și a resurselor materiale (săli ale APL), utilizarea resurselor umane din contul orelor de muncă, oferirea spațiilor publice fără plată.

Monitorii Promo-LEX au raportat **practica utilizării transferului de imagine prin activități promoționale desfășurate fie de organizațiile filantropice asociate politicienilor, fie de SRL-uri asociate partidelor**. Prin activitățile sale, **fundațiile sau instituțiile care conțin în denumirea lor numele politicienilor sau sunt asociate cu anumiți politicieni (partide politice) se implică indirect în activități de promovare politică**. Astfel au fost identificate trei fundații de acest gen – Fundația lui Vlad Plahotniuc „EDELWEISS”, Fundația „Renato Usatîi” și Fundația de binefacere „Soluția”, care **au avut cel puțin 14 activități și o sumă totală a donațiilor de 1 555 500 lei**. De asemenea, a fost identificat un agent economic – „Magazine Sociale” SRL, care **a deschis cel puțin 11 magazine sociale pentru pensionari**, prin intermediul căruia un partid își face publicitate politică, însă nu suportă costuri aferente acesteia (PPS).

În concluzie, Promo-LEX constată că, în prima jumătate a anului 2017, calitatea raportării rămâne a fi încă imperfectă. Totodată, modelul de raport financiar propus de către CEC nu

oferă accesul deplin la informațiile financiare ale formațiunilor politice. Lipsa unor categorii de cheltuieli („consultanță politică”, „recompense pentru voluntari și agitatori”), dar și lipsa în rapoarte a unor subcategorii („cheltuieli pentru panouri stradale”, „cheltuieli pentru publicitate electronică”, „cheltuieli pentru publicitate promoțională”, „presa scrisă”) le permit subiecților raportării să generalizeze datele, minimizând transparența cheltuielilor pe categoriile menționate.

Pentru mai multe detalii privind finanțarea partidelor politice în I semestru al anului 2017, Vă rugăm să accesați [Raportul plasat](https://promolex.md/category/publicatii/) pe pagina <https://promolex.md/category/publicatii/>.

Raportul "Monitorizarea finanțării partidelor politice în prima jumătate a anului 2017" este realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în Raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.